त्मालम्भ उक्तः विकृतौ च प्रकृत्य तृणं तेन चरतीति (४. ४. ११.) तृणानुप्रहरणानन्तरं वाजिनयाग उक्तः · तत्र पूर्वं प्राकृतमात्मालम्भोदकस्पर्शरूपं कृत्वा पश्चाद्वाजिनयागः कर्तव्यः । तथा प्रकृतौ हविरासादनोत्तरकालं हविरालम्भात्मालम्भोदकालम्भा विहिताः · विकृतौ चासाद्य हवीꣳष्यग्निं मन्थतीत्यग्निमन्थनं (३. ४. १. १९.) हविरासादनोत्तरकालं विहितम् · तत्र पूर्वं प्राकृता हविरालम्भात्मालम्भोदकालम्भाः पश्चाद्विकृतमग्निमन्थनम् । एवमथासाद्य स्रुचोऽप उपस्पृश्य राजानं प्रपादयतीत्येतदप्युदाहार्यम् (२. ६. ३. १७.) · अत्रापि पूर्वं प्राकृता हविरालम्भात्मालम्भोदकालम्भाः पश्चाद्विकृतं सोमप्रपादनादि । तथा पितृयज्ञे परिषेकात्प्रागिडाभक्षणमार्जनपवित्रप्रतिपत्तिदक्षिणादानान्यत[1] एव सिद्धानि । सुत्यायां च सवनीयपुरोडाशानां निर्वपनाद्ऊर्ध्वभाविनः प्रागलंकरणाद्ये पदार्थाः तेषां प्राक्प्रचरणीहोमादत एवानुष्ठानं सिद्धम् । अत एव पशौ प्राकृतं पूर्वमित्यस्य बाधनाय यत्नं करोति उत्तराघारमाघार्य पशुं पूर्वं समनक्तीति (६. ४. २.) · अत्र पूर्वमित्यनेन प्राकृतध्रुवासमञ्जनात्पूर्वं पशुसमञ्जनं विदधाति । तस्मात्समीचीनमेतद्व्याख्यानम् ॥ ॥ अथ क्रमप्रमाणानां विरोधे बलाबलं निर्णीयते । यत्र पाठक्रमार्थक्रमयोर्विरोधो भवति · तद्यथा स वै पर्णशाखया वत्सानपाकरोति तामाछिनत्तीति (१. ७. १. १-२.) पाठक्रमः अर्थस्त्वनेन क्रमेण न सिध्यति न ह्यछिन्नया वृक्षस्थया शाखया वत्सापाकरणं कर्तुं शक्यते वत्सापाकरणायैव च छेदनमिति · तत्र किं पाठक्रमाध्यवसानमुतार्थक्रमादिति संशयेऽग्राह ·

विरोधेऽर्थस्तत्परत्वात् ॥५॥ पाठक्रमार्थक्रमयोर्विरोधे अर्थक्रम एव बलीयान् न पाठक्रमः । कुतः तत्परत्वात् पाठस्यार्थपरत्वात् अर्थार्थत्वात् कार्यसिद्ध्यर्थत्वादित्यर्थः । तेन पूर्वं छेदनम् पश्चात्तया छिन्नया शाखया वत्सापाकरणमिति ॥ अथ यत्र श्रुतेः श्रुतिपाठक्रमस्य च विरोधो भवति तद्यथा सꣳस्थिते यज्ञे ब्राह्मणं तर्पयितवै ब्रूयादिति (१. ७. ३. २८.) श्रुतेः कर्मणि समाप्ते प्रैषं विदधाति पाठक्रमात्तु स्विष्टकृतः पश्चात्प्राशित्रावदानाच्च पूर्वमिति तत्र केन क्रमेणानुष्ठानमिति संशये सत्याह ·

---

१) पवित्रे २·